

Заборонений Шевченко

Щоріч 9 березня ми віддаємо шану чи не найславетнішому сину України, ім'я якого, безперечно, стало символом нації. До відома наших співвітчизників, Шевченків день народження був державним святом у перші роки після жовтневого перевороту (1917 р.). Тривало це, правда, недовго. Можновладці невдовзі усвідомили, що небезпечно зайвий раз згадувати Поета. З цієї ж причини було заборонено пошановувати День перепоховання (22 травня – повернення тіла Тараса на Батьківщину). Усіх, хто приходив цього дня до Кобзаревих пам'ятників покласти квіти чи почитати вірші, очікували доволі неприємні наслідки. Нині вже мало хто пам'ятає, що першим славнем радянської України був «Заповіт», хоча незабаром в оперативних рапортах нишпорки зазначали: «Пели националистическую песню «Заповит». Щодо тексту, варто нагадати висновок дослідника О. Відоменка, що поет-вірянин не писав: «Я не знаю Бога». Підтверджує цей факт і праця І. Огієнка «Тарас Шевченко», оскільки подібне блюзнірство не могло належати такій релігійній, такій українській людині, як автор «Кобзаря». До речі, «Заповіт» у Шевченка не мав назви.

Більшовики творили свій образ Шевченка і прагнули його словами говорити про себе. Беззаконня й терор нахабно освячувалися його високим ім'ям. Неймовірно, але факт: у час масового душоубства 1932-1933 рр., терору 1937-го вцілілі співали про щасливе життя “в сім’ї вольній, новій”. У повоєнні роки поетовим ім'ям прислужники влади боролися проти українського “буржуазного націоналізму». Більшовицькі ідеологи підтасовували поетову творчість під усі тогочасні партійні гасла, безсоромно спотворюючи правдивий зміст, підмінюючи одні поняття іншими, викривляючи саму ідейну суть творів. Ох і наморочилися вони з тим Шевченком, ох і натомили свої заідеологізовані мізки!

Що ж лягало й категорично не сприймалося як царатом, так і радянськими компартійними верховодами? Передусім гострота висловлювань стосовно колоніальної політики Росії та наслідків діяльності знакової постаті в російсько-українських відносинах Богдана Хмельницького. Тож нашого Кобзаря було офіційно проголошено революціонером-демократом, затятим безбожником, борцем з усім, що «паном звалось». Для переконливості запопадливі охоронці «правди» ретельно прополювали спадок митця, вилучаючи крамолу, додаючи власних тлумачень до того, що прибрати було неможливо. Твори «Розрита могила», «Чигирине, Чигирине...», «Якби-то ти, Богдане п'яний», «Чернець», «Стоїть в селі Суботові», «Іржавець», «Великий льох» - із зрозумілих міркувань було вилучено цензурою із доступних читачеві джерел.

Попри всі суспільні баталії Шевченкова правда сьогодні не лише з народом України, а й з усіма, кому вона необхідна. За неї Тарасові зведено понад шістсот монументів на всіх континентах, а твори перекладено на сто сорок мов світу. Шевченків феномен, велич постаті, значущість слова, безперечно, не в кількості пам'ятників і накладах видань. Поет реформував рідну мову і розбудив свідомість нації. Його глибокі знання фольклору, етнографії, Слова Божого, а на їх ґрунті – дивовижні філософські передбачення й до сьогодні вражають нащадків.